

Stichting voor Bodemkartering
Wageningen
Staringgebouw
Lawickse Allee 136
Tel.: 08370 - 6333

(04711) 786^I

Rapport nr. 796

AANVULLEND RAPPORT BETREFFENDE DE BODEMGESTELDHEID
VAN HET RUILVERKAVELINGSGEBIED MERGELLAND
(UITBREIDING)

door J.H. Damoiseaux

juli 1968

BIBLIOTHEEK
STARINGGEBOUW

ISBN 142380-01

NB. Niets uit dit rapport of de bijlagen mag zonder toestemming van de Stichting voor Bodemkartering worden vermenigvuldigd of in andere publikaties worden overgenomen.

30 SEP. 1968

<u>INHOUD</u>	<u>Blz.</u>
Lijst van bijlagen, afbeeldingen en tabellen	3
Voorwoord	4
Verklaring van een aantal in de tekst gebruikte termen (glossarium)	5
1. <u>Inleiding</u>	6
1.1 Opname en doel van het onderzoek	6
2. <u>Geologische opbouw van het gebied</u>	7
2.1 Geologie	7
2.2 Oppervlakte-geologie	7
3. <u>Algemene landschappelijke beschrijving van het gebied</u>	8
3.1 Hoogterrasgebied	8
3.2 Het dal van de Gulp	8
4. <u>Bodemvorming</u>	9
5. <u>De legenda van de bodemkaart, schaal 1 : 25 000</u>	9
6. <u>Beschrijving van de kaarteenheden</u>	10
6.1 Lössleemgronden	10
6.2 Krijtgronden	12
6.3 Stenige gronden	12
6.4 Rivierkleigronden	12
6.5 Associaties	12
7. <u>Oppervlakten van de bodemeenheden</u>	13
8. <u>Waterhuishouding</u>	14
9. <u>Erosie</u>	14
10. <u>Beschrijving van de erosiekaart, schaal 1 : 25 000</u>	14
11. <u>Beoordeling van de gronden naar hun geschiktheid voor bouwland en grasland</u>	14
12. <u>Beschrijving van de bodemkundig landschappelijke overzichts- kaart, schaal 1 : 50 000</u>	14
13. <u>Boorpuntenkaart en boorregister</u>	15

Literatuur

LIJST VAN BIJLAGEN, AFBEELDINGEN EN TABELLEN

Bijlagen

1. Bodemkaart, schaal 1 : 25 000
2. Erosiekaart, schaal 1 : 25 000
3. Bodemkundig landschappelijke overzichtskaart, schaal
1 : 50 000 (Zie rapport: 692)
4. Boorpuntenkaart, schaal 1 : 25 000
5. Boorregister (slechts aan opdrachtgever verstrekt)

Afbeeldingen

1. Situatiekaart

Blz.
6

Tabellen

1. Oppervlakten van de bodemkaarteenheden

13

VOORWOORD

Op verzoek van de Centrale Directie van de Cultuurtechnische Dienst is door de Stichting voor Bodemkartering onderzoek verricht in een 840 ha groot gebied, als uitbreiding van het reeds in 1966 verricht bodemkundig onderzoek in het zuidwestelijk deel van Zuid-Limburg.

Het onderzoek werd uitgevoerd door Rayon Zuid van genoemde Stichting. J.H. Damoiseaux verrichtte het veldwerk en stelde het aanvullende rapport samen.

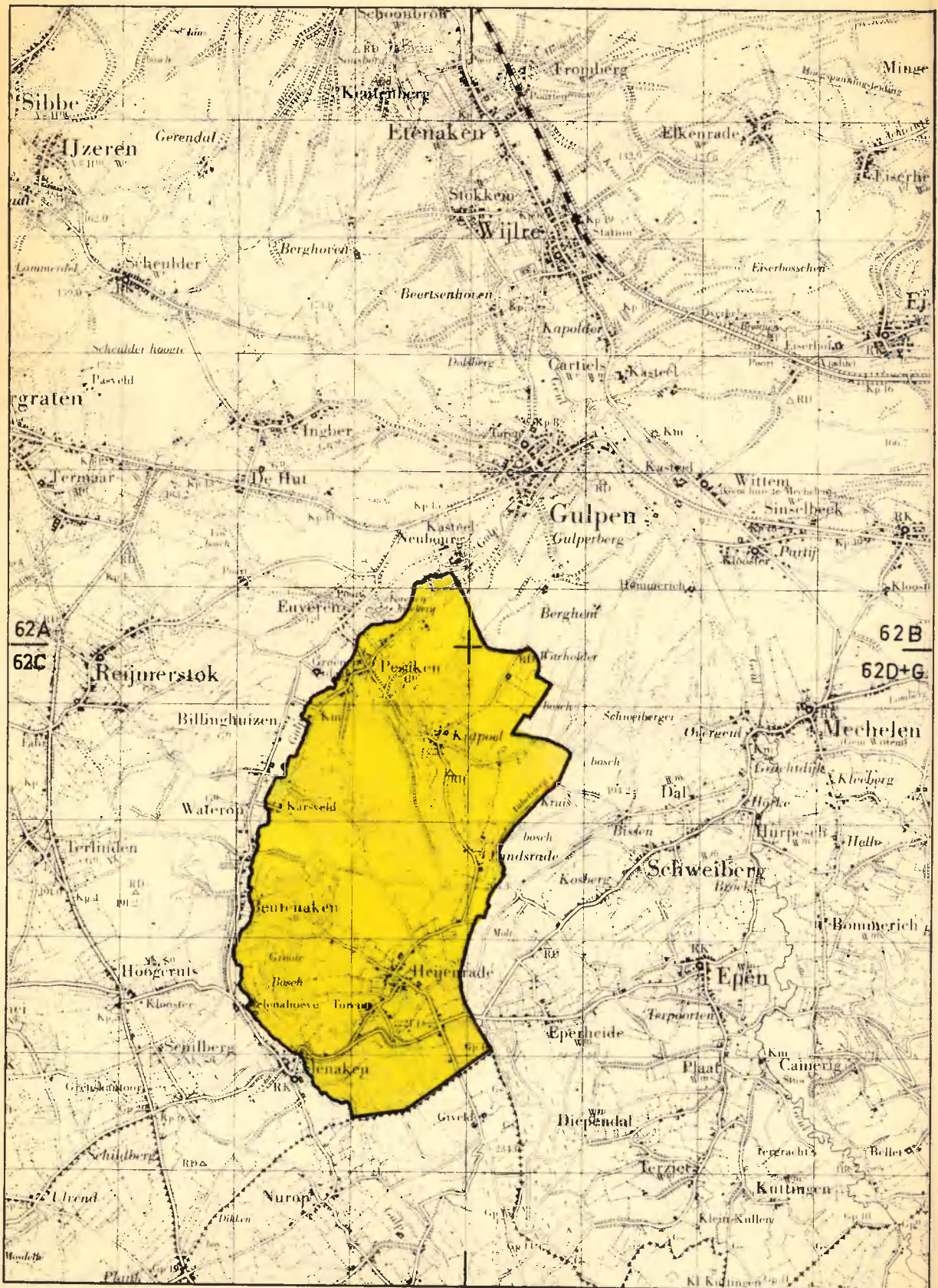
DE ADJUNCT-DIRECTEUR,

Ir. R.P.H.P. v.d. Schans.

VERKLARING VAN EEN AANTAL IN DE TEKST GEBRUIKTE TERMEN (GLOSSARIUM)

Hiervoor wordt verwezen naar rapport 692:

De bodemgesteldheid van het ruilverkavelingsgebied Mergelland.

AFB. : Situatiekaart

Schaal 1 : 50 000

1. INLEIDING

Het gebied komt voor op het topografisch kaartblad 62 West. Het wordt omgrensd aan de westzijde door de Gulp, aan de noordzijde door het dorp Gulpen, aan de oostzijde door Schweiberger- en Kruisbossen en in het zuiden door de Belgische grens (afb. 1).

De oppervlakte van dit gebied is 840 ha.

1.1 Opname en doel van het onderzoek

De opname en uitwerking van de gegevens is uitgevoerd in mei 1968.

De bodemgesteldheid is weergegeven op de bodemkaart, schaal 1 : 25 000 (bijl. 1).

De mate van erosiegevaar van de gronden binnen dit gebied is weergegeven op de erosiekaart, schaal 1 : 25 000 (bijlage 2).

Voor een globale indruk van de bodemgesteldheid van het gebied is een bodemkundig landschappelijke overzichtskaart gemaakt op schaal 1 : 50 000 (bijlage 3).

Het bodemkundig onderzoek had ten doel een inventarisatie van bodemkundige gegevens t.b.v. voorbereiding van een ruilverkaveling.

2. GEOLOGISCHE OPBOUW VAN HET GEBIED

2.1 Geologie

Zie hiervoor rapport 692 (ruilverkaveling Mergelland).

2.2 Oppervlakte-geologie

Zie hiervoor eveneens rapport 692 (ruilverkaveling Mergelland)

Enkele opmerkingen met betrekking tot dit gebied

Het lössdek is hier niet dikker dan + twee meter. Aan de benedenrand langs de oostelijk gelegen steile hellingen dagzoomt Gulpens krijt. Maastrichts krijt wordt niet aangetroffen.

Nabij Landsrade komt kwartair grind op het plateau voor.

Ten zuiden van de lijn Beutenaken - Landsrade komt praktisch geen kwartair grind meer voor.

3. ALGEMENE LANDSCHAPPELIJKE BESCHRIJVING VAN HET GEBIED

Als landschappelijke eenheden zijn te onderscheiden: het hoogterrasgebied en een smalle riviervlakte in het dal van de Gulp.

3.1 Hoogterrasgebied

Het hoogterrasgebied helt van zuidoost naar noordwest. In het zuidoosten ligt het op 220 m +NAP en in het noordwesten op 120 m +NAP. Het gebied is sterk doorsneden door talrijke vrij diep ingesneden asymmetrische dalen.

Het hoogste gedeelte rondom Heyenrade, ligt als een plateau in het terrein. Tegen het dal van de Gulp gaat dit over in een sterk hellend terrein met afwisselend asymmetrische zijdalen.

Vanaf Slenaken tot Gulpen helt de bovenrand van het plateau van 220 tot 180 m + NAP. De benedenrand op hetzelfde traject ligt op 140 tot 105 m + NAP. Bij Slenaken is de helling 300 meter breed en helt vrij sterk. In noordelijke richting wordt deze helling geleidelijk breder nl. van 600 tot 700 meter nabij Gulpen, waardoor deze iets minder steil wordt.

De hellingen aan de steilste kant van de asymmetrische dalen en langs het dal van de Gulp, voornamelijk in het zuiden, bestaan uit vuursteen. Ten noorden van Landsrade bestaan deze hellingen en plaatselijk ook de vlakkere delen uit kwartair grind gemengd met vuursteen, met vaak een dun lössdek. Aan de voet van bovengenoemde hellingen dagzoomt plaatselijk Gulpens krijt, dat opvallend glauconietrijk is.

Langs de zwakste hellingen van de asymmetrische dalen zijn plaatselijk enkele terrasniveaus waar te nemen. Deze zijn globaal te vergelijken met de terrasniveaus in de westelijke dalhelling van de Gulp. Zie rapport 692 (r.v.k. Mergelland)(afb. 4).

Het plateau rondom Heyenrade bestaat uit löss.

3.2 Het dal van de Gulp

Het dal van de Gulp is binnen dit gebied 50-100 meter breed. Door de sterk meanderende werking van de rivier stroomt deze plaatselijk tot aan het hoogterras. Het verval is vrij groot, in dit gebied + 6 m/km; bij Slenaken is de hoogteligging 140 m, bij Gulpen 100 m + NAP. In het Gulpdal monden talrijke zijdalen uit, voor de uitmondingen ervan zijn duidelijk waarneembaar puinwaaiers afgezet.

Het Gulpdal is vrij nat als gevolg van talrijke bronnetjes en kwelplekken.

4. BODEMVORMING

Zie rapport 692 (ruilverkaveling Mergelland).

5. DE LEGENDA VAN DE BODEMKAART, SCHAAL 1 : 25 000

Zie rapport 692 (ruilverkaveling Mergelland).

6. BESCHRIJVING VAN DE KAARTEENHEDEN

In dit hoofdstuk worden de in dit gebied voorkomende kaarteenheden met hun toevoegingen gegeven. Eveneens wordt een globale ligging en plaats vermeld.

Voor algemene beschrijving en uitvoerige profielbeschrijving wordt verwezen naar rapport 692 (ruilverkaveling Mergelland).

6.1 Lössleemgronden

Kaarteenheden B_d: gronden met textuur-B in niet-geërodeerd bodemprofiel; gley dieper dan 80 cm (radebrikgronden).

Gronden van deze eenheid worden slechts aangetroffen op een vlak rondom Heyenrade.

Kaarteenheden B_h: gronden met textuur-B in niet-geërodeerd bodemprofiel met gley beginnend tussen 50-80 cm (daalbrikgronden).

Ze komen voor in het uiterst zuidoostelijk gedeelte en ten oosten van Landsrade. Ze liggen hoog en vlak in het terrein. De A₁-A₂- en B-horizonten stemmen geheel overeen met die van het profiel, beschreven in rapport 692 (ruilverkaveling Mergelland).

De C-horizont, welke meestal in deze kaarteenheden voorkomt, begint op een variërende diepte van 90-110 cm. De kleur is grijsbruin (10YR 5/2) met afwisselend okergele (10YR 6/6) tot oranje-bruine (5YR 5/6) vlekken.

Kaarteenheden B_{bd}: Gronden met textuur-B van het oorspronkelijke profiel aan de oppervlakte (matig geërodeerd) en gleyverschijnselen dieper dan 80 cm (bergbrikgronden).

De gronden van deze kaarteenheden komen voor op de overgang van het lössplateau bij Heyenrade naar het dal en aan de benedenkant van de zwakkere hellingen van een der zijdalen van de Gulp.

Kaarteenheden L_d: Gronden zonder textuur-B van het oorspronkelijke bodemprofiel (sterk geërodeerd) en met gley dieper dan 80 cm (ooivaaggronden).

De gronden van deze eenheid liggen als enkele kleine vlakken, aan de benedenkant, langs de glooiende helling van een der asymmetrische zijdalen van de Gulp.

Toevoeging ...g: op grind beginnend tussen 80 en 120 cm

Deze gronden komen voor als een smalle strook op de overgang van het lössplateau, bij Heyenrade, naar een steile helling met vuursteen.

Toevoeging ...lg: op grind beginnend tussen 40 en 80 cm

De gronden van kaarteenheid Id met deze toevoeging komen noordelijk van Landsrade verspreid over het gebied voor. Ze liggen langs vrij steile hellingen.

Toevoeging ...lk: op terrasklei beginnend tussen 40 en 80 cm

Dunne lössleemdekken op terrasklei komen slechts als een klein vlak voor in het uiterst noordoostelijk gebiedsdeel. Deze gronden liggen op een vrij vlakke rug met langs de randen iets meer helling.

Toevoeging ...lv: op vuursteen beginnend tussen 40 en 80 cm

Deze gronden komen voor langs de gehele oostrand van het Gulpdal. Ze liggen in een zeer steile helling.

Toevoeging g...lkg: met grind verspreid in het profiel, op terrasklei op grind beginnend tussen 40 en 80 cm

Deze gronden liggen op een klein plateau bij Krapoel.

Kaarteenheid Cd: Colluvium met gley dieper dan 80 cm (ooivaaggronden)

Gronden van deze eenheid liggen in de dalen verspreid over het gehele gebied. Ten z.o. van Slenaken komt plaatselijk op 60 à 80 cm diepte vuursteen voor.

Kaarteenheid Ed: gesoliflueerde lössleem op textuur-B in lössleem; gley dieper dan 80 cm (ooivaaggronden).

Deze liggen in het noordwestelijk deel van het gebied, als een klein vlak, aan de benedenzijde van een steile helling.

Het gesoliflueerde lössleempakket heeft in de bovengrond een bijmenging van kleefaarde.

6.2 Krijtgronden

Kaarteenhed P: Rendzinagronden.

Deze gronden komen voor aan de onderzijde van de steilste randen van de asymmetrische dalen.

Kaarteenhed F: Kleefaardegronden.

Evenals de rendzinagronden komen deze voor aan de onderzijde van de steilste randen van de asymmetrische dalen.

6.3 Stenige gronden

Kaarteenhed G: Grindgronden.

Noordelijk van Landsrade komen deze gronden verspreid voor. Voornamelijk langs hellingen, doch bij Landsrade ook op een aangrenzend hoog, vlak gelegen gebied.

Kaarteenhed V: Vuursteengronden.

Deze gronden komen slechts voor tegen de helling langs het dal van de Gulp.

6.4 Rivierkleigronden

Jonge rivierkleigronden.

Kaarteenhed Rn: siltige, lichte zavel, kalkloos met gley tot in de zode (poldervaaggronden)

Deze gronden komen slechts voor in het dal van de Gulp.

6.5 Associaties

ZZ: Associatie van ondiepe leem- en zandgronden op grind.

Deze associatie komt voor aan de bovenrand van de steile helling, tussen Landsrade en Krapoel.

7. OPPERVLAKTEN VAN DE BODEMEENHEDEN

De uitbreiding van het ruilverkavelingsgebied Mergelland is 840 ha groot. Van de daarin aan de oppervlakte voorkomende sedimenten en hun onderverdelingen in kaarteenheden is de oppervlakte ook afzonderlijk berekend. Ze is weergegeven in tabel 1, in hectaren.

Tabel 1. Oppervlakte van de bodemkaarteenheden

Bd	49 ha
Bh	84 "
Bbd	67 "
Ld	10 "
Ldg	6 "
Ld1g	85 "
Ld1k	14 "
Ld1v	17 "
gLdkg	13 "
Cd	102 "
Ed	6 "
P	29 "
F	62 "
G	56 "
V	144 "
Rn	58 "
ZZ	38 "
<hr/>	
Totaal	840 ha

8. WATERHUISHOUDING

Zie rapport 692 (ruilverkaveling Mergelland).

9. EROSIE

Zie rapport 692 (ruilverkaveling Mergelland).

10. BESCHRIJVING VAN DE EROSIEKAART, SCHAAL 1 : 25 000

Zie rapport 692 (ruilverkaveling Mergelland).

11. BEOORDELING VAN DE GRONDEN NAAR HUN GESCHIKTHEID VOOR BOUWLAND
EN GRASLAND, met tabel

Zie rapport 692 (ruilverkaveling Mergelland).

12. BESCHRIJVING VAN DE BODEMKUNDIG LANDSCHAPPELIJKE OVERZICHTSKAART,
schaal 1 : 50 000

Vanwege het zeer kleine formaat is deze kaart aan de bodemkundig landschappelijke overzichtskaart van het ruilverkavelingsgebied Mergelland gemonteerd.

Voor de kaartbeschrijving wordt verwezen naar rapport 692 (Ruilverkaveling Mergelland).

13. BOORPUNTENKAART (bijlage 4) EN BOORREGISTER (bijlage 5)

Op de boorpuntenkaart staan de plaatsen waar boringen zijn verricht aangegeven met stippen. De genummerde stippen hebben betrekking op "beschreven" boringen waarvan de bijbehorende beschrijving is opgenomen in het boorregister. Van de overige boringen is geen beschrijving gemaakt, maar is het profiel in code op de veldkaarten vermeld. Deze veldkaarten liggen in het archief van Rayon-Zuid van de Stichting voor Bodemkartering.

De boorpuntenkaart is genummerd van 1 tot en met 290.

Het boorregister is alleen verstrekt aan de opdrachtgever.

LITERATUUR

De bodemgesteldheid van het ruilverkavelingsgebied Mergelland.
Rapport nr: 692 door H.G.M. Breteler.